

Prologus

notat cū dīr: liber: cōsiderādū q̄ liber b3 similitudinē spe-
culi. q2 sicut in speculo apparent forme sensibiles sic in li-
bro relucunt intelligibiles veritates. Unde 7 diuina p̄e-
scia in qua relucunt oēs veritates liber vocat. in q̄ libro
legerunt sc̄i apli 7 p̄be q̄ hāc sc̄iam tradiderūt: 7 hoc est
q̄ dicit gl. sup illud. *Isai. xlviii.* Dispone domini tue rē.
Glo. Prop̄ete in ip̄o libro p̄scientie dei i quo oīa scripta
sūt legere p̄nt q̄d tamen non est sic intelligendū q̄ p̄be
viderint ip̄am dei essentia: que idē est cū eius p̄sc̄ia: q2
p̄betica cognitio cū habeat enigma. euacuāt in tali visi-
one: fm̄ q̄ dicit apo. *i. Cor. xiii.* S3 p̄ tanto dicūt. p̄be
in libro p̄sc̄ie dei legisse: q2 p̄ sp̄es diuinit̄ imp̄ssas mē-
tib3 p̄betaz 7 p̄ lūmē p̄betici eis p̄portionatū: videbāt
suo mō veritatē a dei sc̄ia ad eos deuotā p̄ reuelationē:
sicut intellectus possibilis ut lūmē intellectus agēs ip̄i-
cit i sp̄es a fantasmatib3 accepti sibi p̄portionabiles veri-
tates. Nos at̄ q̄ talē cognitōnē nō bēim3: q2 lūmē p̄be-
tico illustrati nō sum3 nō possum3 legē i dicto libro: s3 i li-
bro scripture sacre nobis tradito a p̄betis. *Is. xlii.* tñ iste liber
h3 sp̄ale. q̄ vna lra p̄tinet p̄les sēsus. Cui3 rō ē: q2 p̄ncipa-
lis b3 libri auctor ē ip̄e d̄s i cui3 p̄tate ē nō solū vti vocib3
ad aliqd significādū: q̄d etiā boies facere p̄nt 7 faciūt. s3
etiā reb3 significat p̄ voces vti ad significādū alias res.
7 iō cōc est oib3 libris: q̄ voces aliqd significēt. S3 sp̄ale
ē huius libri: q̄ res significat p̄ voces aliqd significēt. Se-
cū dū igit p̄mā significatōz q̄ ē p̄ voces accipit sēsus lra-
lis hystoric3. Scōz vō aliā significatōz q̄ ē p̄ ip̄as res: ac-
cipit sēsus mystic3 seu sp̄alis: qui est triplex i generali:
q2 si res significat p̄ voces referat̄ ad significādū ea q̄
sūt in noua lege credēda: sic accipit sēsus allegoric3. Si
aut̄ referat̄ ad significādū ea q̄ p̄ nos sūt agēda: sic ē sē-
sus moralis vel tropologic3. Si aut̄ referat̄ ad significā-
dū ea q̄ sūt sperāda in b̄itudinē futura: sic ē sēsus anago-
gic3. 7 v̄ ab ana q̄d est sursum 7 goge q̄d est ductio. vnde
d̄sus. Lra gesta d̄cet: q̄d credas allegoria. Moralē q̄d
agas q̄ tendas anagogia. Et istoz quatuor sensū p̄t po-
m̄ exēplū in hac dictione. *Bierlm.* q̄ fm̄ sensum lralē signi-
ficat quādā ciuitatē q̄ fuit quōdā metropolis i regno iu-
de q̄ p̄ fuit fundata a melchisedech: postea p̄ salomonē
dilatata 7 fortificata. Scōz sensum vō moralē significat
aiam fidelē: fm̄ quē sensum d̄ *Ysa. lii. ca.* Consurge sede
bierlm̄ zc. Scōm vō sensum allegoricū significat eccl̄iaz
militatē: fm̄ quē d̄ *Apoc. xxi.* Quid ciuitates sc̄am iſrlm
nouā descendētē de celo: sicut sponsam ornātā viro suo
Scōm vō sensum anagogicū significat eccl̄iam triūphā-
tem: fm̄ q̄ d̄ *Gal. iiii.* Illa que sursum est *Bierlm̄* est
lībra. que est mater nostra. Et sicut positum est exēplū
in vna dictione ita posset poni in vna oratione. 7 sicut in
vna ita et in alijs. Igitur de isto libro sub vna litera cōti-
nente plures sensus dicit *Ezech. ii.* Ecce man3 missa ad
me in qua erat inuolutus liber et expandit illū corā me q̄
erat scriptus intus et foris. Et *Apo. v.* Quid in dextera se-
dentis super thronū librū scriptū intus et foris. Scriptu-
ra exterior est sensus lralis: qui est patetior: q2 per voces
immediate significatur. Scriptura aut̄ interior: ē sensus
mysticus vel spiritalis: qui est latentior: q2 p̄ res signifi-
catas vocibus designat̄ vt p̄dictū est. 7 sic patet terciū
Circa quartū in q̄ notat̄ efficac̄ia salutaris cū d̄r: vite: cō-
siderādū q̄ sicut dictū est a p̄ncipio. nulla alia scriptura
nisi ista ducit immediate ad vitā b̄tam: q̄ est sola vita sim-
plicis: q2 mortē nescit. Ideo saluator *Joh. v.* loquens de
efficac̄ia huius sacre scripture dicebat iudeis in lege p̄i.
Scrutamini scripturas in q̄bus putatis vos vitā eternā
b̄re. Circa quod sciendū: q̄ hoc verbū putatis: q̄d impor-
tat falsi opinionē: vel saltē veri dubitatōz: nō refertur ad
ip̄am sacra scripturā que nullū falsum p̄tinet: vt p̄z ex su-
pradictis. nec ē etiā dubiū quin ad vitā p̄ducatur b̄tam. cū
sit q̄ddā inſt̄m pueniēdi ad eternā felicitatē: vt p̄z ex v-
bis beati *Augu.* In ip̄is inductis. S3 refert̄ ad legispositos
scripturā sacra male exponētes: 7 male viuētes. p̄t que
merito p̄uādi erat a cōsecutiōe b̄itudinis eterne: q̄ est si-
nis b̄m3 sc̄ie quā sine dubio cōsequūt̄: eā sane intelligē

tes. 7 fm̄ sanū ip̄ius intellectū pie viuētes. fm̄ q̄ dicit
Ecc̄. xliii. Qui elucidat me. vitā eternā habebūt. elu-
cidat aut̄ sacra scriptura in vera ip̄ius expositione 7 i
sc̄tā opatiōe. q2 bec scriptura tanq̄ oibus eminentior
continet p̄fectiones sc̄ie practice 7 speculative. Et sic p̄
veri cognitionē: 7 boni opationē. p̄ducit ad vitā b̄tā
quā nobis cōcedat q̄ sine fine viuit 7 regnat.

ExPLICIT p̄m3 plogus d̄ cōmēdatione sacre scriptu-
re in generali. Incipit plogus scōs de int̄iōe aucto-
ris 7 mō p̄cedendi.

Item d̄ terra sedētis sup thronū librū scriptū in-
tus 7 foris. *Apo. v.* Sicut dictū est in plogo p̄ce-
dēt. liber iste est sacra scriptura: q̄ d̄ script3 ex-
terior q̄tū ad sensum lralē: 7 int̄i3 q̄tū ad sensū my-
sticū 7 sp̄ale. q̄ l3 trifariā diuidat̄ in generali: vt p̄dictū
est: tñ sub quolibet membro p̄t fieri expositionum
mysticaz multiplicatio i speciali. oēs tñ p̄sponit̄ sē-
sū lralē tāq̄ fūdamētū: p̄t q̄d sicut edificat̄ dedinat̄
a fundamētō disponit̄ ad ruinā: sic expositio mystica
discrepās a sensu lrali. reputāda ē indecēs 7 incepta: vt
saltē m̄m3 decēs ceteri parib3: 7 m̄m3 apta: 7 iō volēt̄
b3 p̄ficere i studio sacre scripture necessariū ē incipere
ab intellectu sensus lralis marie cū ex solo sensu lrali.
7 nō ex mysticis possit argumētū fieri ad p̄batiōēz vel
declaratōz ali3 dubij: fm̄ q̄ dicit *Aug.* in eplā d̄ vincē-
tiā donatistā. Alteri3 p̄siderādū q̄ sensus lralis a q̄ est
incipiēdū vt dictū ē. 7 multū obfuscat̄ dieb3 moder-
nis. p̄m̄ vicio scriptorū: q̄ p̄t similitudinē lraz i multis
loc3 ali3 scripsit q̄ b̄at veritas text3: p̄t3 imp̄tia ali-
q̄z correctorū q̄ i plurib3 locis fecit p̄cta. vbi nō de-
bēt fieri. 7 v̄sus incept̄ vel eliminat̄ vbi nō d̄nt i-
cipi et eliminari. et p̄ hoc snia lre variat̄ vt patebit in suis
locis infrapsequendo d̄no p̄cedēte: p̄m̄ ex mō trāsla-
tiōis n̄re. q̄ in multis locis ali3 b3 q̄ libri bebraici: fm̄ q̄
declarauit *Maiero.* in li. de bebraicis q̄onib3: 7 i plurib3
alijs locis. 7 ali3 expositores sacre scripture legēdo vel
scribendo idē dicūt: 7 tñ fm̄ biero. i scō plogo super
gēn. 7 i plurib3 alijs locis p̄ veritate lre b̄nda i scrip̄a
v̄. re. recurrēdū ē ad codices bebreorū. In h̄ tñ valde
cauēdū ē. q̄tū ad passus scripture v̄. re. q̄ d̄ veritate xpi
ac v̄ p̄ntib3 ad hoc loquūt̄. q̄z alijs iudei corrupit
ad defensionē sui erroris. put in pte declarauit in q̄daz
questionē d̄ diuinitate xpi. 7 adhuc declarabo plen3:
q̄n passus tales occurrēt d̄no cōcedēte. In illis aut̄ in
q̄bus nō ē verisile q̄ aliqd immutauerūt: cū nec cāz h̄
faciendi habuerūt: nullū v̄ p̄culū: s3 maḡ secur3: fm̄ d̄
ctū b̄i biero. in dubijs recurrere ad textū bebraicum
tanq̄ ad originale p̄ veritate textus declarāda. Sc̄e
dum etiā q̄ sensus lralis est multū obumbratus. p̄t
modū exponendi cōiter traditū ab alijs: q̄ l3 multa bo-
na dixerūt: tñ p̄z tetigerūt literalē sensum: 7 sensus
mysticos int̄atū multiplicauerūt. q̄ sēsus literal̄ inter
tot expositiones mysticas interceptus p̄m̄ suffocatur
Itē textū in tot particulas diuiserūt: 7 tot cōcordanti-
as ad suū p̄positū induerūt: q̄ intellectū 7 memoriā
in pte confundūt ab intellectu lralis sensus animū d̄-
strabentes. Dec igit et sila vitare. p̄ponens: cū dei ad-
iutorio int̄do circa literalem sensum insistere: 7 pau-
cas valde 7 breues expositiones mysticas aliq̄n inter-
ponere l3 raro. S̄lt̄ int̄do nō solū dicta doctoꝝ catho-
licorū: s3 etiā bebraicorū: marie Rabbi salomon q̄ inter
doctores bebreos locutus est rōnabili3 ad declaratio-
nē sensus lralis inducere. Aliqua etiā dicta bebreorū
valde absurda aliq̄n l3 valde raro interponā. nō ad te-
nendū ea vel sequēdū. s3 vt p̄ bec appareat quanta ce-
citas cōtigerit in israhel. fm̄ dictū pauli apli ad *Ro. xi.*
p̄pter q̄d etiā dicit bebreorū nō est inherēdū. nisi q̄tū
rōnī cōsonant 7 lre veritati. Item om̄ssis ploga p̄-
ncipio gēn. incipiā: tñ q2 residuū vite mee nō credo ad
expositionem totius sacre scripture sufficere. Et ideo

solui in exponendis dictis bti **D**icro. vel alterius cuiuscumq; doctoris immorari: tñ qz dicti plogi par faciunt ad intellectū libroz sequentiū: vt mibi videt: tum qz vnus alius frater de ordine nro. plogos biblie valde sufficienter exposuit: quod opus bñ cōiter: 7 iō intēdere iterz expōitōi dictoz. plogoz nō mibi necessariū videbat. Aliquoz tñ libroz. plogos exposui super quos scripsi ante qz a libro gen. ichoarē. Postremo qā nō sū ita pitus in lingua bebraica vel latina qñ in mulez possum deficere: iō pfectoz qz mibi intendo dicere asseruiue seu determinatiue: nisi qstū ad ea q manifeste determinata sunt p sacra scripturā vel ecclesie auctoritatē. cetera vō oia accipiant tanqz scolastice 7 p modū ceteritū dicta. ppter quod oia dicta 7 dicēda suppono correctioni scē matris ecclesie: ac cuiuslibet sapientis: puz lectorē 7 charitatiū flagitās correctorē. **A**erūtamen anteqz descēda ad expositionem lre pmitto. vij. reglas exponendi sacra scripturam quas tagit yfio. j. libro d summo bono. ca. xx. 7 vocant iste regule ad aliquibus clauēs: qz p eas intellectus scripturē apit in mūltis. **P**rima est de dñō ihu xpo 7 ei? corpe mystico: qd est ecclesia qz ppter connexionē capitis ad corpus sacra scriptura sub vno cōtextu quasi sub eadē psona aliqñ loquit de vtroqz. de vno transiens ad aliud. verbigratia ysa. lxxj. **I**nduit me vestimentis salutis: et indumento iusticie circūdedit me. quasi sponsum decoratum corona. 7 qz sponfam ornata monilib? suis. **S**ecunda est de hic quasi spōsum: intelligit de christo: 7 quod subdit quasi sponsa 7c. intelligit de ipa ecclesia. **S**ilr can. j. **O**sculet me osculo oris sui: qz meliora sunt vbera tua vino. cū cñ dicit osculet me 7c. verbum est sponse frui sponso desiderātis. 7 qd subdit: qz meliora sunt vbera 7c. vñ est spōsi sponfam cōmendātis. **T**ercia in talibus sic cōnexis rōe pdicta dñs lector: prudēs attendere quid cōueniat capiti 7 qd corpi. **S**ecunda regla ē de corpe dñi vero 7 simu lato. **E**cclia em q ē cor? dñi mysticu: vt pdictū ē. qñ sagena nōdū tracta ad littus: 7 iō bz malos pmitos cū bonis vsq; ad iudiciū in q sepabūt bi ab illis: **E**t iō in sacra scriptura aliqñ mali cōmēdant cū bonis qbz sunt pmiti sicut osee. xj. **D**uer isrl 7 dilexi eū. **E**t econuerso aliqñ boni vitupant cū malis: sicut ysaie. j. **C**oguit bos possessore suū 7 asin? p sepe dñi sui. isrl autē me nō cognouit: et populus meus nō intellexit. **A**liqñ etiā in eodē textu exprimit quid ad bonos ptineat 7 qd ad malos sicut can. j. dñs. **N**igra sum sed formosa filie isrl sicut tabernacula cedari: sicut pelles salomonis verba sunt sponse: que rōne maloz in ecclesia cōtētoz dicit. **N**igra sum: sed rōne bonoz subdit: sed formosa 7 qd subdit quasi p exēplo. **S**icut tabernacula cedari. ad malos refert. cedari em fuit filius ismaelis. vt bñ gen. xxv. a quo descēderūt saraceni. **Q**uod autē subditur sicut pelles salomonis: refert ad bonos: p salomonez em hic intelligit ipē dñs fm expōitores catholicos et bebreos: 7 iō pelles eius dicunt: quib? opiebat tabernaculū in quo boni colebāt deū. **T**ercia regla est de spū 7 lra: 7 fm q accipit sub eadē lra sensus historicus 7 mysticus: qz veritas historie est tenenda: et tñ ad spiritalē intellectū est referēda. **H**oc mō exponit ista lra cōiter. **N**ōt etiā aliē exponi: vt referatur ad sensum literalē tñ sicut 7 alie. **C**irca qd cōsiderādū q eadē lra aliqñ bz duplicē sensum lralē verbigrā. j. palip. xvij. dicit dñs de salomone. **E**go ero illi in patre 7 ipē erit mibi i filiū. **E**t intelligit de salomone ad lraz inqstū fuit filius dei p adoptionē i iuuitute. ppter qd israhban p pbeta vocauit eū amabile dñō. vt bñ. ij. **R**eg. xij. **P**redicta etiā auctoritas. **E**go ero illi in patre 7c. inducit ab aplo ad bebreos. j. tanqz dicta de xpo ad lraz: qd p3 ex hoc qz apost. inducit eā ad. pbādū q xps fuit maior angelis talis autē pbatio nō pōt fieri p sensuz mysticu vt dicit ang. d vincentiū donatistā: vt supra allegatur est pdicta em auctoritas impleta fuit ad lram in salomone. minus tñ pfecte: qz fuit dei filius p grām soluz.

In xpo autē pfectius: q est dei filius p naturā. **L**icet autēz vtraz expōitō sit lralis simplr. scda tñ q est de xpo: spūal 7 mystica ē fm qd inqstū salomō fuit figura xpi. **Q**uarta regla ē de spē 7 genere: siue de pte ac toto: cū de vno trās sit ad aliud 7 econuerso: sicut ysa. xij. **P**rimo loquit 7 babilonē spālē cū dñ. **O**mnis babilonis 7c. 7 trās sit ad intelli gēdū vñ de toto mūdo gnāl: p b qd subdit: a sumitate celi dñs 7 vasa furoris ei? vt dispdat oēm terrā. **P**ostea reuertit ad loquēdū 7 babilonē spālē cū dñ. **E**cce ego suscitabo sup vos medos: q argētū nō querāt 7c. qz varius medus cū **E**yro nepote suo cepit babiloniā: 7 interfecit **B**althasar regē babilonis: vt bñ daniel. v. **Q**uinta regla est d tpi? q cōtingit qdrupl. **V**no mō p synodochē qñ ponit ps tpi? p toto. sicut in euāgelio dñ. **C**hris? tribus dieb? iacuisse i sepulchro: 7 tñ pma dies 7 tertia non fuerūt itegre. **A**lio mō ppter minutias tpi?: q aliqñ i scri ptura cōputant: 7 aliqñ omittunt. **E**m b scriptura sacra loques de aliq numero annoz i plurib? locis aliqñ in vno loco ponit plures annos minutias pdictas cōputā do. **I**n alio vō loco pōt pauiores: dictas minutias omittēdo. **T**ercio mō cōtingit. eo q cōputatio annoz incipit i vno loco a pōzi ē mino. i alio a posteriori: sicut gen. xv. dñ cū fuit abrahe. **S**emen tuū futurū pegrinū qdringētis annis. **E**t exo. xij. de ista pegrinatiōe dñ. q mālio filioz isrl i terra egypti fuit qdringētoz triginta annoz: qz cōputatio b? maioris numeri incipit a tpe q dictū fuit abrahe gen. xij. **E**gredere de terra tua 7c. **C**ōputatio autē minor incipit a natiuitate ysaac: q fuit triginta annis p? egressū abrahe de aran. vt plen? videbit infra exo. xij. **Q**uarto mō cōtingit eo q scriptura sacra loquitur de futuro p modū p. tenti: sicut ysa. ix. **D**aruul? nat? ē nob 7c. 7 b ē ad tenorā dñ certitudinē. pphie. cui? cūctus de futuro est ita cert? si cut iā pterisset. 7 hoc ē. ppter certitudinē diuine pscientie ex q sit reuelatio ipi. pphie. **A**duertēdū tñ qd talis mod? loquendi nō bz locū nisi in pphia pdestinationis q est qñ aliqd futurū cōtingens reuelat. pphie. eo mō quo est in p. scientia dei: q infallibilē futura intuet sicut pscientia 7 pte rita. **I**n pphia vō cōminatiōis nō bz locū: q ē qñ aliq pe na reuelat. pphie infligēda ppho: vel alicui psonē: nō fm q ē in dei pscientia: s fm ordine causaz scdaz vtpote fm de merita boim: sicut ē illa pphia **I**one. iij. **A**dbuc. xl. dies 7 minue subuertet. hāc em subuersionē meruerūt pctā il lius ciuitatis. **A**erūt qz talis cā mutabilis est ideo effe ctus aliqñ nō sequit sicut in pposito: qz minuite egerūt pe nitētiā: et sic dñs nō influit penā cōminatā. **S**exta regu la est de recapitulatiōe 7 anticipationē. **I**n sacra em scri ptura nō sp eodē ordine gesta et facta scribunt quo fiūt 7 iō qñ pponunt posteriora dñ anticipationē. qñ aut sit eco uerso dñ recapitulatio. sicut gen. x. de filiis noe dñ. **A**b his diuise sunt insule gentiū in regionib? suis: vnusquisq; b3 linguā suā 7c. **E**t infra eodē ca. **D**i sunt filij cham i cognatiōib? 7 linguis 7 generationib? 7c. 7 postea. xj. c. dicit. **E**rat autē fra labij vni? 7 fmōnū eozidē. **E**t q p3 q illud qd pdictū de diuisione linguaz dñ p anticipatiōē. **S**ilr gen. ij. postqz moyses. j. ca. descripsit creatiōē celi 7 terre: et distinctionē 7 ornatū ptiū mūdi dñ. **I**ste sunt generatio celi 7 terre in die quo create sunt. **E**t quo patet q hoc dñ p recapitulatiōē. **S**eptima regula est de dyabolo 7 eius corpe. fm em q dicit btūs **G**reg. homel. x. **C**erte iniquoz oim dyabolus caput est 7 bñ? capitis membra sunt oēs iniq. **E**t iō ppter cōnexionē capitis ad membra scriptura loquens de vno in eodē cōtextu transit ad loquēdū de al tero: sicut ysa. xij. loquens de rege babilonis q erat dya boli mēbrū transit ad loquēdū de principe demonū cūz subdit ibidē. **Q**uō cecidisti lucifer de celo q mane orieba ris. **E**t **E**zech. xxvij. loquens de principe tyri trās sit ad lo quēdū de dyabolo cū subdit. **T**u signaculū similitudis plen? sapia: pfectus decore. in delitijs paradisi dei fuisti. **I**stis igit pmissis de regulis vel clauib? exponēdi sacram scripturā cū cōfidentia diuini adiutorij descandamus ad literam exponendam.